

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Bestuursorgaan : Burgemeester en Wethouders
Onderwerp : Begrotingsrichtlijnen 2027
Portefeuillehouder : Wethouder Elferink
Notanummer : 2026-437
Datum B&W-vergadering : 26-05-2026
Team : Afdeling Concerncontrol
Programma : 12 - Algemene dekkingsmiddelen

Parafen voor akkoord nota :

- 22-05-2026: Directeur Dienstverlening
- 22-05-2026: Wethouder

Parafen voor agendering :

- 22-05-2026: Gemeentesecretaris/algemeen directeur
- 28-05-2026: Afdelingsmanager Concernstaf en adjunct-secretaris

Bijlagen bij deze nota : Begrotingsrichtlijnen 2027.docx

Datum definitieve akkoord : 26-05-2026

Besluit

1. De begrotingsrichtlijnen 2027 vast te stellen

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Gemeenten zijn verplicht een begroting en een meerjarenraming op te stellen. De begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 worden in de B&W-vergadering van 22/23 september 2026 en 29 september 2026 behandeld. De Raad besluit hierover in de raadsvergadering van 4 november 2026. Bij het opstellen van de begroting worden de regels gesteld in de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording provincie en gemeenten (BBV) en de financiële verordening artikel 212 GW opgevolgd. Uitgangspunt bij het opstellen van de begroting is een structureel sluitende (meerjaren)begroting gebaseerd op reële ramingen. De begroting moet daarnaast voldoende weerstandvermogen hebben.

In de richtlijnen is ook het proces opgenomen om te komen tot de nieuwe begrotingsopzet met minder begrotingsprogramma's. Bij de doorontwikkeling van de programmabegroting wordt ingezet op:

- Vereenvoudiging van de programmatische structuur;
- Een betere aansluiting met de perspectiefnota en de gemeentelijke strategie;
- Meer sturing door de gemeenteraad op hoofdlijnen.
- Op te bepalen thema's, meer inhoudelijke sturingsmogelijkheden
- Naar de toekomst toe een betere aansluiting op de organisatie indeling

Daarnaast wordt de werkwijze rond de begroting verder ontwikkeld. De begroting krijgt een meer verhalende opzet, waarbij samenhang en onderlinge verbanden explicieter worden gemaakt. Doelstellingen en prestaties worden nadrukkelijk geplaatst in de actuele context en verbonden aan het integrale verhaal van de begroting. Dit draagt bij aan een hogere zeggingskracht en een betere ondersteuning van het bestuurlijke gesprek tussen raad en college.

Ongeacht of de gemeenteraad instemt met het autoriseren van de programmabegroting op een hoger niveau kunnen we wel volgens bovenstaand principe werken, omdat de indeling naar domeinen ook aansluit op de indeling van de perspectiefnota en daarnaast een praktisch ordenend domeinniveau is.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het vaststellen van de richtlijnen om de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 op te baseren

Kader

- Gemeentewet
- BBV
- Financiële verordening

Betrokken partijen en participatie

n.v.t.

Argumenten voor en tegen

Door het vaststellen van de richtlijnen zijn de kaders, uitgangspunten en planning aan de voorkant helder. Het is de basis om de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 op uit te werken.

Financiële consequenties en dekking

N.v.t.

Openbaarmaking en communicatie

Het college stelt de richtlijnen vast en de organisatie werkt met deze richtlijnen de begroting 2027 uit.

Aanpak en uitvoering

Begrotingsproces en begrotingsrichtlijnen 2027

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Verkiezingsjaar.....	3
3.	Nieuwe begrotingsopzet.....	3
4.	Startpunt Kaderbrief.....	4
5.	Uitgangspunten, kaders.....	4
6.	Begrotingsproces.....	6
6.1	Rollen en verantwoordelijkheden.....	6
6.2	Begrotingsproces voor de zomer.....	7
7.	Paragraaf/Onderwerp coördinatoren.....	9
8.	Bijlagen.....	9
	Bijlage 1. Planning.....	10
	Bijlage 2. Aanlevering van de input (via lias).....	12
	Bijlage 3. Invultemplate.....	13

1. Inleiding

Deze richtlijn bevat de kaders voor het opstellen van de begroting, het proces waarop we de begroting willen opstellen en de planning. We doorlopen het proces dit keer net even anders dan voorgaande jaren. Enerzijds omdat er geen perspectiefnota is. Anderzijds omdat we werken met een nieuwe begrotingsopzet en daarnaast een kwaliteit slag in de teksten, doelstellingen en prestaties doorvoeren.

Het doel van de begroting is om inzicht te geven in de beleidsvoornemens, vertaald naar doelen en prestaties van de gemeente en de inzet van beschikbare financiële middelen. De begroting geeft antwoord op de vragen

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat gaat dit kosten?

De begroting dient als sturingsinstrument voor de gemeenteraad en als verantwoordingsmiddel voor het college.

2. Verkiezingsjaar

2026 is een verkiezingsjaar. De reguliere P&C cyclus loopt hierdoor iets anders. Zo hebben we bijvoorbeeld geen perspectiefnota gemaakt en gaan we nog een coalitie akkoord ontvangen. Dit betekent ook dat we binnen het proces flexibel zijn en kan het zo zijn dat later in de tijd er nog toevoegingen en/of aanpassingen volgen. De brede basis en de bestaande perspectieven kunnen we wel voortzetten en op basis hiervan het begrotingstraject ingaan. Dit willen we voortzetten op de beleidsinhoudelijke basis die vorig jaar is gelegd met de perspectiefnota. De kaderbrief 2027 – 2030 is het financiële startpunt.

3. Nieuwe begrotingsopzet

De programmabegroting van de gemeente is in de afgelopen jaren meerdere malen aangepast en uitgebreid. Hierdoor is een programmatische structuur ontstaan met een meer organisch karakter. Met de start van een nieuwe collegeperiode en de recente organisatieontwikkeling is dit een logisch moment om de programmabegroting te herzien en waar nodig te herontwerpen.

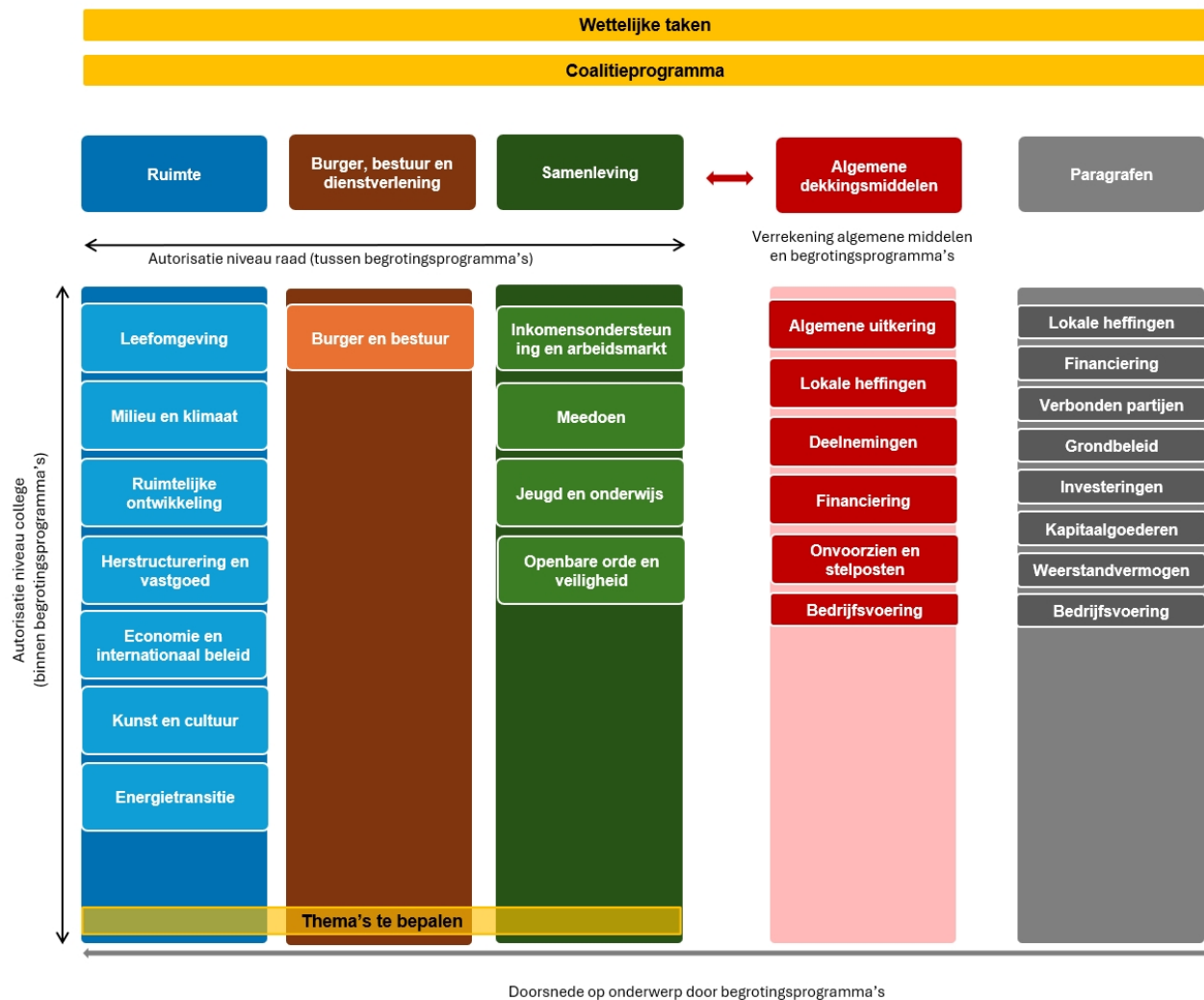
Bij de doorontwikkeling van de programmabegroting wordt ingezet op:

- Vereenvoudiging van de programmatische structuur;
- Een betere aansluiting met de perspectiefnota en de gemeentelijke strategie;
- Meer sturing door de gemeenteraad op hoofdlijnen.
- Op te bepalen thema's meer inhoudelijke sturingsmogelijkheden
- Naar de toekomst toe een betere aansluiting op de organisatie indeling

Daarnaast wordt de werkwijze rond de begroting verder ontwikkeld. De begroting krijgt een meer verhalende opzet, waarbij samenhang en onderlinge verbanden explicieter worden gemaakt. Doelstellingen en prestaties worden nadrukkelijk geplaatst in de actuele context en verbonden aan het integrale verhaal van de begroting. Dit draagt bij aan een hogere zeggingskracht en een betere ondersteuning van het bestuurlijke gesprek tussen raad en college.

De nieuwe opzet gaat uit van 4 begrotingsprogramma's. Ruimte, Samenleving, Dienstverlening en Algemene middelen. Ook is er ruimte voor thema's. Dit zijn verdiepingen op bepaalde grote onderwerpen die spelen. Voor de eerste fase ziet de begrotingsopzet er dan als volgt uit.

Afbeelding nieuwe begrotingsopzet

4. Startpunt Kaderbrief

Het financiële startpunt voor de begroting is de [Kaderbrief 2027-2030](#) die is vastgesteld door het College en is gedeeld met de Raad. Het meerjarenperspectief 2027-2030 dat is gepresenteerd in de kaderbrief is het financieel basiskader voor de begroting 2027. Dit kader biedt geen ruimte voor nieuw beleid. Uitwerking van het coalitie akkoord is basis voor nieuw, vervallen en/of gewijzigd beleid.

5. Uitgangspunten, kaders

Uitgangspunt bij het opstellen van de begroting is een structureel sluitende begroting gebaseerd op reële ramingen. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de volgende kaders:

- het besluit begroting en verantwoording Gemeenten en provincies (BBV).
- het bestuursakkoord 2026-2029

- de richtinggevende (meerjarige) beleidsdocumenten
- Perspectiefnota 2026 – 2029
- de aangepaste meerjarenbegroting na de 1^e Tussentijdse rapportage 2026
- Raadsbesluiten t/m 10 juni met een aanpassing van de begroting
- De begrotingsbrief van de Provincie Overijssel
- De meicirculaire 2026
- Opzet nieuwe begrotingsprogrammas's
- Geen nieuw beleid, tenzij coalitieakkoord.

De volgende indexeringspercentages worden gehanteerd:

Onderdeel	2027	2028	2029	2030
Loonsom*	3,71%	4,00%	3,60%	3,50%
Prijsindex pBBP t-1	2,70%	2,90%	2,50%	2,60%
Index Wmo en Jeugd (OVA) t-1	3,86%	3,65%	3,28%	3,25%
Index subsidies	2,70%	2,90%	2,50%	2,60%
Renteomslag	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Rente grondexploitatie	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Rente disconteringsvoet	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Rente aantal reserves	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Huur (10 jrs gem CPI)				
Tarieven				

Voor ramingen, bijvoorbeeld verdeelmaatstaven algemene uitkering die mede bepaald worden door inwoners en woningen gelden de volgende aantallen.

Stijging inwoners

Jaar	Stand 1/1	Stijging t.o.v. voorgaand jaar
2026	104.922	
2027	105.572	650
2028	106.272	700
2029	107.072	800
2030	107.872	800

Stijging woonruimte

Jaar	Stand 1/1	Stijging t.o.v. voorgaand jaar
2026	49.262	
2027	49.812	550
2028	50.412	600
2029	51.112	700
2030	51.812	700

6. Begrotingsproces

De directeuren zijn samen met de afdelingsmanagers verantwoordelijk voor de input in de begroting. Daarnaast werken we met een kerngroep. De kerngroep begeleidt het proces en is verantwoordelijk voor bewaken van de planning, coördinatie, consolidatie en het challengen op aangeleverde informatie. De kerngroep acteert in wisselende samenstellingen.

We willen efficiënt en effectief actuele beleidsonderwerpen opnemen in de begroting. Dit doen we op basis van onderstaande planning. De inventarisatiesessie en validatiesessie zijn inmiddels ingepland. De onderstaande planning betreft de planning tot aan de zomervakantie en is er vooral op gericht om op basis van de nieuwe begrotingsopzet inhoudelijk de input vanuit de verschillende domeinen bij elkaar te brengen in de programmabegroting. In bijlage 1 is de totale planning voor de begroting opgenomen.

6.1 Rollen en verantwoordelijkheden

We verwachten het volgende van de deelnemers.

Wie	Wat
Directie	Eindverantwoordelijk.
Domeindirecteuren /	Per domein zowel inhoudelijk als procesmatig verantwoordelijk voor de programmabegroting.
Afdelingsmanagers / Programmamanagers	Leveren inhoudelijke bijdrage. Inventariseren autonome ontwikkelingen, knelpunten bestaand beleid en de voortgang begrotingsoptimalisaties. Coördineren het proces binnen de afdeling en halen de benodigde input op bij/ via teamleiders en budgethouders.
Businesscontroller	De businesscontroller pakt in de voorbereiding een ondersteunende, adviserende en toetsende rol over inhoud en (actualisaties) van budget en loonsomkader richting alle managementlagen. Ze brengen actualiteit, risico's, eigen bevindingen in en zijn goed aangesloten op de aanlevering vanuit de domeinen. Verder verzorgen zij het opstellen van de verschillende technische onderliggende stukken die van belang zijn voor het opstellen van de begroting.
Financial controller	Draagt zorg voor juiste en volledige verwerking van cijfermatige mutaties in de begroting. Voorziet de businesscontroller en afdelingsmanager van financiële analyses en advies.
Strategisch organisatie adviseurs	Leveren inhoudelijke bijdrage en borgen de verbinding met de strategie.
Kerngroep	Procesbegeleiding, challengen op inhoud, vraagbaak bij onduidelijkheden.
CC	Coördinatie beleidsdeel van het begrotingsproces. Challengers op inhoud. Bewaken samenhang.
Consolidatie	Coördinatie begrotingsproces in zijn geheel, samenvoegen van alle ontvangen informatie, kritische noten en het doen van controles

6.2 Begrotingsproces (organisatiedeel) voor de zomer

Onderwerp	Wie	Datum
Vaststellen richtlijnen in directie	Dir	20-5
<i>Toelichting nieuwe werkwijze in overleg directie, afdelingsmanagers, programmamanagers</i>	CC	20-5
<p>Vorbereiding De afdelingsmanagers en programma managers verzamelen per domein in afstemming met de teammanagers relevante stukken tekst uit brondocumenten (perspectiefnota, overdrachtsdocument, begroting 2026, ontwerp omgevingsvisie, etc.) die relevant zijn voor de actuele beleidscontext. Tevens wordt de inhoud vertaald in concrete doelstellingen per domein. De afdelingsmanager verzamelt de input in het invultemplate.</p> <p>Deadline aanlevering 26 mei voor samenleving 12 uur, 26 mei voor ruimte 27 mei voor dienstverlening.</p>	AM/PM	20-5 / 26-5
<p>Ontvangen input ordenen voor de sessies De kerngroep ordent en inventariseert de aangeleverde informatie ter voorbereiding op de inventarisatie en bespreeksessie</p>	Kerngroep	26-5
<p>Inventarisatie en bespreeksessie in de domein- en programmamanagement overleggen In deze sessie presenteert de kerngroep de verzamelde teksten en hebben we het gesprek hierover.</p> <p>We kijken naar de volledigheid, de samenhang van de onderwerpen, prioritering, wat we voor het voetlicht willen brengen, de aangedragen doelstellingen en de mogelijke prestaties om deze doelstellingen te realiseren. Dit is een verantwoordelijkheid van het domein zelf. Het resultaat van deze inventarisatie en bespreeksessie is dat we de teksten, doelstellingen en eventueel thema's op hoofdlijnen in beeld hebben.</p>	DD/AM/PM /BC/CC/STR	27-5 / 1-6
<p>Opstellen eerste samenhangende teksten, doelen en prestaties. Met de input uit de eerste sessie stelt de kerngroep per domein een samenhangende tekst op inclusief doelstellingen en prestaties. Ook doen we een voorstel voor thema's voor grote domein overstijgende opgaven. Dit leidt tot een eerste conceptversie. Deze versie bespreken we in de validatiesessie.</p>	Kerngroep en strategen	1-6 / 10-6
<p>Validatiesessie Op basis van de uitkomsten van de inventarisatie en bespreeksessie presenteert de kerngroep een samenhangende tekst met doelstellingen en presentaties voor de komende 4 jaar. Dit is een eerste conceptversie. Deze bespreken en beoordelen we gezamenlijk en vullen aan, wijzigen, etc. Ook kijken we of de doelstellingen herkenbaar en een logische uitwerking zijn van de teksten en of de samenhang voldoende is opgenomen met andere onderwerpen. Tenslotte toetsen we of er een zelfde beeld is bij de domein overstijgende opgaven.</p>	DD/AM/PM /BC/CC/STR	10-6 / 15-6

Onderwerp	Wie	Datum
Aan het eind van deze sessie zijn teksten, doelstellingen en prestaties definitief.		
Centrale input in lias Eenmalig bij deze begroting voert de kerngroep de beleidsteksten en de doelstellingen en prestaties in.	Kerngroep	15-6 / 24-6
Decentrale input in lias (details zie bijlage 2) <u>Afdelingsmanagers blijven verantwoordelijk voor de overige aanlevering in lias.</u> (knelpunten bestaand beleid, voortgang begrotingsoptimalisaties, autonome ontwikkelingen, risico's, etc.) In deze fase van de begroting leveren we geen nieuw beleid aan.	AM/BC	15-6 / 24-6
1^e concept begroting gereed (1^e teksten en op hoofdlijnen inzicht in het financieel kader) In deze periode is het coalitie akkoord naar verwachting ook gereed. Door het concept financieel kader in beeld te hebben met alle financiële ontwikkelingen die er zijn kan dit naast de wensen van het coalitie akkoord worden gelegd en helpt het ons bij het vervolg. Grote onderwerpen in beeld.	Kerngroep	25-6/ 30-6
Analyse coalitie akkoord en voorbereiding afrondende begrotingssessie Beoordelen per domein wat de consequenties zijn van het coalitie akkoord qua beleidsteksten en financiën. De kerngroep faciliteert hiervoor een invultemplate om dit te inventariseren.	DD/AM/PM/FI /CC/STR	1-7/6- 7
Bespreek- en knelpunten per programma zijn bekend, financiële input is aangeleverd De businesscontroller brengt de bespreekpunten in beeld en stemt deze af met de afdelingsmanagers/budgethouders voor nadere duiding en/of aanvullende toelichting. De bespreekpunten categoriseren we als knelpunten bestaand beleid, voortgang begrotingsoptimalisaties, autonome ontwikkelingen, risico's etc. Vooralsnog leveren we geen nieuw beleid aan, tenzij er al info is vanuit het coalitie akkoord.	BC/AM/BH	1-7/6- 7
Afrondende begrotingssessie Het coalitie akkoord kan ertoe leiden dat er op onderwerpen wijzigingen zijn en dat we een actie moeten doen om de teksten meer te schrijven naar de (nieuwe) bestuurlijke hoofdlijnen. Ook kan er sprake zijn van gewijzigd, aangevuld, doorgezet beleid etc. met financiële consequenties. In dezelfde samenstelling als voorgaande sessies bespreken we het coalitie akkoord, de financiën en bepalen wat o.b.v. de voorbereiding de tekstuele- en financiële wijzigingen zijn. Ook kan het ertoe leiden dat we de geformuleerde thema's moeten heroverwegen en er nog vragen uitgezocht moeten worden.	DD/AM/PM/FI /CC/STR	7-7 / 10-7
Actualiseren inhoud en programmabladen en bestuurlijke hoofdlijnen n.a.v. de afrondende begrotingssessie	AM	11-7 / 14-7
Financiële verwerking, consolideren en valideren De begroting is cijfermatig juist en volledig verwerkt in het financiële systeem.	BC/FC. Consolidatie	14-7 / 24-8
Vervolgplanning zie bijlage 1. (Financiën, directie en bestuurlijk deel)		

* Moment van presenteren coalitie akkoord kan effect hebben op proces en planning.

7. Paragraaf/Onderwerp coördinatoren

Van deze coördinatoren verwachten we dat zij de paragrafen actualiseren of het zo organiseren dat de paragrafen geactualiseerd worden. Paragrafen moeten klaar zijn op 18 juli

P/O	Paragraaf/Onderwerp	Coördinator
P	Lokale heffingen	Simon Lankhuijzen
P	Weerstandsvermogen en risicomanagement	Max van der Meer
P	Onderhoud kapitaalgoederen	Jan Pluim / Simon Lankhuijzen
P	Financiering	Max van der Meer
P	Bedrijfsvoering	Marco Zanen
P	Openbaarheid	Bette Nijboer / Marco Zanen
P	Verbonden partijen	Erik Kok
P	Grondbeleid	Daan Pare
P	Investeringen	Angela Verschuren
P	Vastgoed	Jordy Daneel
O	Strategische Investerings Agenda en voorportaal	Denny Lobeek / Arnaud Velthoen
P	Subsidies	Eske Voorthuijzen / Arjen Vrolijkjen
O	Omgevingsprogramma's	Marieke Hottenhuis

8. Bijlagen

Bijlage 1. Planning

Bijlage 2. Aanlevering in lias

Bijlage 3. Invultemplate

Bijlage 4. Perspectiefnota

Bijlage 5. Overdrachtsdocument

Bijlage 6. Begroting 2026 – 2029

Bijlage 1. Planning

Van	Tot	Wat	Toelichting	Wie (Trekker)	betrokken
20-mei	20-mei	Richtlijnen begroting in directie	Bespreken en eventuele knelpunten keuzes op maken	Financiën/CC	Dir
20-mei	20-mei	Toelichting nieuwe begrotingsopzet en proces in overleg directie, afdelingsmanagement en programmamanagement	Na keuzes directie informatie sessie en meegeven huiswerk	CC	AM/BH/BC
20-mei	26-mei	"Huiswerk " voor inventarisatiesessie aangeleverd	Ophalen bestaande situatie obv: - PPN - Visies en beleidsnota's - Begroting 3 w's nagaan en doorvertalen naar ontwikkelingen	AM	BH/BC/TL
26-mei	26-mei	Ontvangen input ordenen voor de sessies		kerngroep	Str. Adv.
27-mei	27-mei	Inventarisatie sessie met domeinen en programmamanagement	In deze sessie presenteert de kerngroep de verzamelde teksten en hebben we het gesprek hierover. We kijken naar de volledigheid, de samenhang van de onderwerpen, prioritering, wat we voor het voetlicht willen brengen, de aangedragen doelstellingen en de mogelijke prestaties om deze doelstellingen te realiseren. Dit is een verantwoordelijkheid van het domein zelf. Het resultaat van deze inventarisatie en bespreksessie is dat we de teksten, doelstellingen en eventueel thema's op hoofdlijnen in beeld hebben.	CC	DD/AM/PM/BC
1-jun	10-jun	Uitwerken actuele beleidsvoornemens naar concrete doelen en prestaties per college programma	Deadline voor de financiële consequenties zie 6/7 Met de input uit de eerste sessie stelt de kerngroep per domein een samenhangende tekst op inclusief doelstellingen en prestaties. Ook doen we een voorstel voor thema's voor grote domein overstijgende opgaven. Dit leidt tot een eerste conceptversie. Deze versie bespreken we in de validatiesessie.	Kerngroep en strategen	TL/BH/BC
10-jun	15-jun	Validatiesessie	Op basis van de uitkomsten van de inventarisatie en bespreksessie presenteert de kerngroep een samenhangende tekst met doelstellingen en presentaties voor de komende 4 jaar. Dit is een eerste conceptversie. Deze bespreken en beoordelen we gezamenlijk en vullen aan, wijzigen, etc. Ook kijken we of de doelstellingen herkenbaar en een logische uitwerking zijn van de teksten en of de samenhang voldoende is opgenomen met andere onderwerpen. Tenslotte toetsen we of er een zelfde beeld is bij de domein overstijgende opgaven.	Domeindirecteur	DD/AM/PM /BC/CC/STR
10-jun	17-jun	Verwerken laatste raadsbesluiten en financiële kader klaar		Consolidatie	BC/FC
15-jun	15-jun	LIAS opengesteld		Financiën	
15-jun	24-jun	Verwerking, input compleet en opname in lias	Centrale input in lias Eenmalig bij deze begroting voert de kerngroep de beleidsteksten en de doelstellingen en prestaties in.	kerngroep	BC/TL/BH/CC
15-jun	24-jun	Verwerking, input compleet en opname in lias	Decentrale input in lias (details zie bijlage 2) Afdelingsmanagers blijven verantwoordelijk voor de overige aanlevering in lias. (knelpunten bestaand beleid, voortgang begrotingsoptimalisaties, autonome ontwikkelingen, risico's, etc.) In deze fase van de begroting leveren we geen nieuw beleid aan.	AM	BC/TL/BH/CC

Van	Tot	Wat	Toelichting	Wie (Trekker)	betrokken
25-jun	30-jun	1e concept begroting gereed (1e teksten en op hoofdlijnen inzicht in het financieel kader)	In deze periode is het coalitie akkoord naar verwachting ook gereed. Door het concept financieel kader in beeld te hebben met alle financiële ontwikkelingen die er zijn kan dit naast de wensen van het coalitie akkoord worden gelegd en helpt het ons bij het vervolg. Grote onderwerpen in beeld.	Kerngroep	STR
1-jun	1-jul	Inzichtelijk maken van de juiste formatie en capaciteitstoerekening. Inclusief vaststelling door teamleiders		FI	TL/AM
	7-jul	vaststellen juiste formatie en opgave capaciteitstoerekening		Directie	BC/AM
1-jul	6-jul	Analyse coalitie akkoord en voorbereiding afrondende begrotingssessie	Beoordelen per domein wat de consequenties zijn van het coalitie akkoord qua beleidsteksten, bestuurlijke hoofdlijnen en financiën. De kerngroep faciliteert hiervoor een invultemplate om dit te inventariseren.	DM/AM/PM	
1-jul	6-jul	Bespreek- en knelpunten per programma zijn bekend, financiële input is aangeleverd	Consolidatie brengt de bespreekpunten in beeld en stemt deze af met de businesscontrollers voor nadere duiding en/of aanvullende toelichting. De bespreekpunten categoriseren we als knelpunten bestaand beleid, voortgang begrotingsoptimalisaties, autonome ontwikkelingen, risico's etc. Vooral nog leveren we geen nieuw beleid aan, tenzij er al info is vanuit het coalitie akkoord.	Consolidatie	BC
7-jul	10-jul	Afrondende begrotingssessie	Het coalitie akkoord kan ertoe leiden dat er op onderwerpen wijzigingen zijn en dat we een actie moeten doen om de teksten meer te schrijven naar de (nieuwe) bestuurlijke hoofdlijnen. Ook kan er sprake zijn van gewijzigd, aangevuld, doorgezet beleid etc. met financiële consequenties. In dezelfde samenstelling als voorgaande sessies bespreken we het coalitie akkoord, de financiën en bepalen wat o.b.v. de voorbereiding de tekstuele- en financiële wijzigingen zijn. Ook kan het ertoe leiden dat we de geformuleerde thema's moeten heroverwegen en er nog vragen uitgezocht moeten worden.	Domeindirecteur	DD/AM/PM /BC/CC/STR
11-jul	14-jul	Actualiseren inhoud en programmabladen en bestuurlijke hoofdlijnen n.a.v. de afrondende begrotingssessie		AM	BC/CC/STR
14-jul	24-aug	Begrotingsscripts zijn gereed en getest (als handig in de planning ook ingelezen in Lias		FC	BC
14-jul	28-aug	Redigeren teksten bestuurlijke hoofdlijnen en programmabladen.		Team P&C en consolidatie	Communicatie
14-jul	14-aug	Financiële verwerking	Aangeleverde begrotingsmutaties controleren, valideren, terugleggen bij BC/FC	Adviseurs P&C en consolidatie /Business controller	
17-aug	24-aug	Consolideren en valideren		Adviseurs P&C en consolidatie	FC/BC
24-aug	31-aug	Definitief maken van de paragrafen		Coördinatoren paragrafen / AM	BC/TL/BH/CC
31-aug	31-aug	Bespreking programmabladen met portefeuillehouders		Coördinerende afdelingsmanagers	BC/CC
3-sep	3-sep	Versturen begroting naar directie			
9-sep	9-sep	Bespreking begroting in directie en voorbereiding retraite		Directie	CC/SBC/CV
14-sep	14-sep	Bestuurlijk/ambt. bespreking begroting		Wethouder Financiën/ directeur dienstverlening	CC/BC
14-sep	14-sep	Aanleveren inleiding		Directie	

Van	Tot	Wat	Toelichting	Wie (Trekker)	betrokken
21-sep	21-sep	Bespreken begroting in diverse portefeuille overleggen (voorbereiding retraite)		Wethouders	AM/BC
22-sep	23-sep	Eerste behandeling begroting in B&W (retraite)		B&W	
24-sep	24-sep	Terugkoppeling organisatie			
29-sep	29-sep	Definitieve behandeling begroting in B&W		B&W	
14-sep	14-sep	Aanleveren voorwoord/persbericht begroting		Communicatie	
30-sep	30-sep	Terugkoppeling organisatie		Directie	
7-okt	7-okt	Inloop technische vragen en briefing door FI/CC		Raadsleden	
13-okt	13-okt	Indienen technische vragen	Kan tot 9:00 uur in de ochtend	Raadsleden	
19-okt	19-okt	Vaststellen antw. technische vragen		B&W	
21-okt	21-okt	Technische behandeling begroting		Raadstafel	
30-okt	30-okt	Indien moties en amendementen		Raad	
4-nov	4-nov	Behandeling begroting		Raadsvergadering	

Bijlage 2. Aanlevering van de input (via lias)

De afdelingsmanager is verantwoordelijk voor een volledige, juiste en kwalitatief volledige aanlevering van de programma onderdelen. De input wordt aangeleverd via lias.

Voor het begrotingsjaar 2027 – 2030 voert de kerngroep eenmalig de teksten, de doelstellingen en de prestaties in. Omdat we dit gezamenlijk doen pakt de kerngroep dit centraal op.

Wel wordt van de afdelingsmanager een toelichting, actualisatie in lias verwacht op

- De financiële afwijkingen t.o.v begroting 2026 boven de € 50.000 worden toegelicht op oud programma niveau. Afwijkingen boven de € 150.000 worden ook op nieuw programma (domein) niveau toegelicht.
- Gerelateerde informatie (actuele beleidsdocumenten)

Bespreek- en knelpunten

Naast de informatie over programma's kan het zijn dat er nog specifieke- aanvullende informatie nodig is voor het opstellen van de begroting. In lias is een onderdeel opgenomen waar deze informatie kan worden toegelicht. Je kunt hierbij denken aan de volgende onderwerpen.

- Knelpunten binnen budgetten. Ook autonome ontwikkelingen buiten loon en prijzen om. (Beschrijf hierbij ook wanneer er geen ruimte zit in de algemene middelen hoe je dit door andere keuzes binnen het programma te maken kunt oplossen en wat de consequenties hiervan zijn). Een aantal hebben hier al voorwerk in gedaan bij het coalitiedossier.
- Meevallers binnen het programma
- Uitgaaf- en inkomstenstelposten. Per programma en kostenplaats dient meerjarig te worden aangegeven of er stelposten zijn geraamd. Per stelpost dient te worden aangegeven waarvoor de stelpost dient en hoe deze wordt ingevuld;
- Actualisering van de risico's met beslag op het weerstandvermogen (nieuw/oud);
- Uitgewerkte begrotingsoptimalisaties;
- Knelpunten binnen teams;

Bijlage 3. Invultemplate

Vorbereiding.

De afdelingsmanagers en programma managers verzamelen in afstemming met de teammanagers relevante stukken teksten uit brondocumenten (perspectiefnota, overdrachtsdocument, begroting 2026, overige) die onderdeel kunnen worden van de actuele beleidscontext. Probeer uit deze teksten, doelstellingen te formuleren. In de [Invultemplate](#) voegt de afdelingsmanager/programmanager dit toe en op deze wijze verzamelen we de input per domein.